

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра економіки та менеджменту

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ
ОРГАНІЗАЦІЙНА ПОВЕДІНКА
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти третій освітньо-науковий (доктор філософії)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва)

спеціальність 073 - Менеджмент
(шифр і назва)

Освітньо-наукова програма Менеджмент
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни нормативна

інститут _____
(обов'язкова / за вибором) ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія»

2024 / 2025 навчальний рік

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Організаційна поведінка» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки

третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (доктор філософії)

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 07 – Управління та адміністрування

спеціальності 073- Менеджмент

Інформація про кафедру	Кафедра економіки та менеджменту ННІ «УІПА»ХНУ імені В.Н. Каразіна Department of Economics and Management Educational and scientific institute Ukrainian Engineering Pedagogics Academy V. N. Karazin Kharkiv National University сайт кафедри http:// http://econmgmt.uipa.edu.ua/
Інформація про викладача (-ів)	кандидат економічних наук, доцент МАКОВОЗ Олена Володимирівна посилання на профайл викладача: http://econmgmt.uipa.edu.ua/?page_id=1488 електронна пошта: o.makovoz@karazin.ua
Сторінка дисципліни в системі дистанційного навчання	https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=10145
Консультації з викладачем (-ами)	Онлайн консультації: кандидат економічних наук, доцент МАКОВОЗ Олена Володимирівна щовівторка з 17.00 -18.00 за посиланням https://us04web.zoom.us/j/8593574974?pwd=C4jb0UpO6ipEoGqZq6IFl6FvH8HyOY.1&omn=74387058013

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Організаційна поведінка» – формування комплексу теоретичних знань і практичних навичок щодо організації дослідження, ідентифікації, прогнозування індивідуально-психологічних характеристик поведінки особистості в колективі та при виконанні трудових процесів, її мотивації та реакції на зміни, особливостей здійснення вертикальних і горизонтальних комунікацій, її принципів побудови міжособових стосунків та подальшого корегування окремих складових організаційної поведінки особистості з урахуванням змісту та потреб корпоративної культури та стратегії розвитку організації шляхом формування та впровадження індивідуальної та колективної роботи з персоналом, в тому числі впровадження освітніх процесів в трудовому колективі.

Вивчення навчальної дисципліни «Організаційна поведінка» у відповідності до Внутрішнього стандарту вищої освіти сприяє здобуттю таких компетенцій:

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, опрацьовувати наукову літературу з управління та адміністрування та ефективно використовувати нову інформацію з різних джерел.

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері менеджменту в закладах вищої освіти.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- Визначення концептуальних засад сформованої в організації організаційної поведінки та місця людини в цій системі;
- Визначення причин та механізмів формування та змісту неформальних груп в організації та вивчення рольової структури організації.
- Дослідження індивідуальних та групових реакцій на структурні зміни, групової й міжгрупової динаміки з подальшим управлінням груповими процесами;
- Визначення проблем поточної організаційної структури організації та її складових і розробка механізмів їх нейтралізації та подальшого запобігання виникнення;
- Дослідження сучасного комплексного змісту та формування ефективного соціо-психологічного середовища організації;
- Формування сучасних процесів оптимізації мотиваційного клімату та мікроклімату в організації з урахуванням особливостей індивідуальної та колективної організаційної поведінки;
- Формування механізму попередження конфліктів в організації, розвитку стресостійких відносин в колективі;
- Розробки пропозицій щодо змісту управлінських рішень, застосування стилів керівництва та методів впливу на персонал з урахуванням особливостей персоналу організації;
- Формування переліку критеріїв, вимог до членів колективу, менеджерів, керівників з урахуванням очікуваного змісту організаційної поведінки;
- Формування інноваційної організаційної політики оптимальної мобілізації людських ресурсів як елементу стратегії розвитку організації;
- Розробки програми тренінгу (навчання) різних категорій персоналу організації;

– Розробки програми організаційного розвитку та формування змісту корпоративної культури організації.

1.3. Кількість кредитів

3

1.4. Загальна кількість годин

90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
5,6	5,6
Лекції	
10 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
14 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
66 год.	78 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

РН04. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.

РН05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.

РН07. Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до курсу. Основи теоретичні та практичні засади дисципліни.

Тема 2. Концептуальні основи організаційної поведінки.

Тема 3. Особистість у системі управління колективною організаційною поведінкою.

Тема 4. Узгодженість особистості, робочих процесів та мотиваційної складової.

Тема 5. Наукове дослідження елементів організаційної поведінки.

Тема 6. Комунікативна складова управління організаційною поведінкою.

Тема 7. Освітня складова управління організаційною поведінкою.

Тема 8. Взаємовплив організаційної поведінки, корпоративної культури та стратегії розвитку організації.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Вступ до курсу. Основі теоретичні та практичні засади дисципліни.	10	1	2			7	12	1	1			10
Тема 2. Концептуальні основи організаційної поведінки.	11	2	2			7	10	1				9
Тема 3. Особистість у системі управління колективною організаційною поведінкою.	12	2	2			8	12	2	1			9
Тема 4. Узгодженість особистості, робочих процесів та мотиваційної складової.	12	1	2			8	10	1				9
Тема 5. Наукове дослідження елементів організаційної поведінки.	10	1	2			7	12	1	1			10
Тема 6. Комунікативна складова управління організаційною поведінкою.	11	1	2			7	11	2				9
Тема 7. Освітня складова управління організаційною поведінкою.	12	1	1			8	11					10
Тема 8. Взаємовплив організаційної поведінки, корпоративної	12	1	1			14	12		1			12

культури та стратегії розвитку організації.												
Усього годин	90	10	14			66	90	8	4			78

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Розв'язання ситуативних завдань, диспути, ділові ігри	14	4
	Разом	14	4

5. Завдання для самостійної роботи

Форми організації самостійної роботи	Форми виконання самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
<i>Підготовка до лекції та практичних занять</i>	Опрацювання конспекту лекцій, джерел навчальної інформації (навчальної літератури) за темою та додаткової літератури	15	19
	Складання тлумачного словника англійською мовою за темою лекції	15	19
	Підготовка до практичних занять шляхом вивчення літератури й конспекту, виконання домашніх завдань	15	19
<i>Виконання самостійних завдань</i>	Виконання завдань для самостійної роботи на сайті дистанційної освіти, підготовка до тестування виконання модульних завдань	21	21
ВСЬОГО:		66	78

6. Теми рефератів.

1. Особливості управління людськими ресурсами в транснаціональних корпораціях.
2. Демографічні зміни в робочій силі: нові способи управління в умовах різноманітності.
3. «Обезжирення» організацій: даунсайзінг і аутсорсинг.
4. Дистанційне присутність на роботі.
5. Етичні цінності у прийнятті рішень і поведінці менеджера.
6. Теорія взаємодії особистості і ситуації як основа для розуміння організаційної поведінки.
7. «Велика п'ятірка рис особистості»: можливості застосування в організаційному поведінці.
8. Практика застосування типологій особистості в вивченні організаційної поведінки.
9. Роль емоційного інтелекту в діяльності фахівця і менеджера.
10. Творчий інтелект (креативність) в системі інтелектуальних здібностей фахівця і менеджера.
11. Вплив емоцій і настрою на організаційну поведінку.
12. Емоційна саморегуляція і самоконтроль: схожість і відмінності.

13. Трансактний підхід до дослідження організаційного стресу.
14. Провідні чинники виникнення організаційного стресу.
15. Синдром «емоційного вигорання» як наслідок організаційного стресу.
16. Організаційні програми і індивідуальні методи подолання стресу.
17. Мотиваційно-гігієнічна теорія задоволеності роботою і теорія цінностей: переваги та обмеження.
18. Потенційні наслідки незадоволеності роботою: «абсентеїзм», егоїстична поведінка, зниження результативності та добровільне звільнення.
19. Організаційна прихильність: значення, основні типи і формування.
20. Співвідношення мотивів і потреб: функції в організаційному поведінці.
21. Теорія мотивації А. Маслоу та К. Альдерфера: порівняльний аналіз.
22. Роль теорії набутих потреб Д. МакКлелланда у вивченні механізмів кар'єрного росту.
23. Мотивування за допомогою постановки мети в теоріях Е. Лока і Г. Латхема.
24. Організаційна справедливість як фактор підвищення мотивації.
25. Мотивування за допомогою підвищення ясності в очікуваннях в теорії В. Врума.
26. Мотивування за допомогою проектування роботи: модель характеристик роботи Р. Хекман і Г. Олдхема.
27. Новий спосіб побудови кар'єри - «кар'єра без кордонів».
28. Стійкий і ступінчастий типи кар'єри: фактори вибору і проблеми розвитку.
29. Спіральний і мінливий типи кар'єри: схожість і відмінності.
30. Фактори вибору кар'єри: відповідність людини роботі і «якоря» кар'єри.
31. Організаційна соціалізація: освоєння правил гри.
32. Наставництво як інструмент становлення професіонала: проблема взаємовідносин наставника і учня.
33. Способи подолання кар'єрного «плато».
34. Формальні і неформальні робочі групи: відмінності в механізмах впливу на організаційну поведінку.
35. Рольова поведінка в робочій групі: різноманітність ролей.
36. Вплив групових норм на ефективність роботи.
37. Джерела посадовий і особистісної влади в організації.
38. Фактори груповий згуртованості і її вплив на організаційну поведінку.
39. Відмінність сучасної самокерованої команди від традиційної робочої групи.
40. Віртуальні команди: особливості взаємодії і управління.

7. Методи навчання

Освітні технології (проблемне навчання, аудіовізуальні технології, технологія студентоцентрованого навчання тощо).

У залежності від виду занять використовуються такі методи:

– на лекціях – пояснювально-ілюстративний, репродуктивний та метод проблемного викладу, проблемні запитання, мультимедійні презентації;

– на практичних заняттях – виконання практичних завдань (вправ) репродуктивного та творчого характеру, застосування методів маркетингових досліджень, проектування організаційних структур управління, мотивування; контролювання, створення і розвитку організаційної культури, методи оцінювання соціальної, організаційної та економічної ефективності в менеджменті ;

– у ході самостійної навчально-пізнавальної діяльності – вивчення освітньої та наукової інформації; використання довідникових джерел, відбір матеріалу, його аналіз,

систематизація, класифікація, конспектування, виконання практичних вправ, пошукова наукова робота.

8. Методи контролю

Поточний контроль: бліц-опитування на лекціях, виконання практичних завдань, формування словника до заданої теми, виконання тестових модульних завдань.

Підсумковий контроль: екзамен.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Іспит	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Контрольна робота, передбачена навчальним планом (реферат)	Індивідуальне завдання		
25	25	10	-	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 50 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна (базова) література

1. Лепейко Т.І., Лукашев С.В., Миронова О.М. Організаційна поведінка : навчальний посібник. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 156 с.

2. Організаційна поведінка. Навчальний посібник для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності «Менеджмент організацій». Укладач: М.В.Матушкіна. Старобільськ, 2016. 200 с.

Додаткова (допоміжна) література

1. Ділове спілкування: навч. посібник. О.О.Авраменко, Л.В.Яковенко, В.Я.Шийка ; за наук. ред. О.О.Авраменко. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2015. 160 с.

2. Економічна психологія: навч. посібник. М.П.Бутко, А.П.Неживенко, Т.В.Пепа ; заг. ред. М.П.Бутка. Київ : Центр учбової літ., 2018. 232 с.

3. Куприянов О.В. Основи дистанційного навчання: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти вищих навч. закладів спец. 015 професійна освіта (за спеціалізаціями). Харків : Мадрид, 2020. 91 с.

4. Луцишин Г.І. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посібник. Львів : Вид-во «Львів. Політехніка», 2015. 200 с.
5. Мідляр А.К., Шморгун Л.Г. Ковальський М.Р. Основи event-менеджменту: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл., які навч. за спец. менеджмент орг. і адміністрування. Житомир : ПП «Рута», 2014. 52 с.
6. Організаційна поведінка: навч. посібник для учнів, студ. проф. тех. закл. А.О.Молчанова, І.В.Воляник, В.П.Кондратьєва ; за наук. ред. А.О.Молчанової. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2015. 176 с.
7. Організаційна поведінка: опорний конспект лекцій для здобувачів вищої освіти третього освітньо-науково ступеня PhD спеціальності 073 «Менеджмент». Укладач І.О.Банєва. Миколаїв, 2020. 58 с.
8. Соціальні аспекти організаційної психології : навч. посібник для здобувачів вищої освіти спец. 053 Психологія. І.М.Соколова, А.В.Колчигіна та ін. Харків : УПА, 2020. - 220 с.

9. Методичні джерела

1. Організаційна поведінка: конспект лекцій для студ. ОС «доктор філософії» денної, вечірньої та заоч. форм навч. спец. 073 Менеджмент. укладач. О.І.Кір'ян. Харків : УПА, 2023. 72 с.
2. Організаційна поведінка: метод. вказівки до проведення практ. занять для здобувачів вищої освіти ОС «доктор філософії» денної, вечірньої та заоч. форм здобут. освіти. спец. 073 Менеджмент. упоряд. О.І.Кір'ян. Харків : УПА, 2023. 24с.
3. Організаційна поведінка: метод. вказівки до організації та планув. самост. Роботи для здобувачів вищої освіти ОС «доктор філософії» денної, вечірньої та заоч. форм здобут. освіти. спец. 073 Менеджмент. упоряд. О.І.Кір'ян. Харків : УПА, 2023. 36 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Кодекс законів про працю України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
2. Про колективні договори і угоди. Закон України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>
3. Про оплату праці. Закон України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>
4. Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці. Закон України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-92-п>
5. Про професійний розвиток працівників. Закон України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17>

Зміст силабусу відповідає робочій програмі навчальної дисципліни.

**Завідувач кафедри,
д.е.н., професор**

Вікторія ПРОХОРОВА